

RAZGOVOR: PETER SEMNEBY, voditelj Misije OESS-a za Hrvatsku

Otpušteni suci mogu pomoci u rješavanju sudskih sporova

Glavna teškoca je velik broj zaostalih slucajeva, više ih je od milijun i tristo tisuca, što zagušuje pravosudni sustav. U mnogim mjestima nedostaje sudaca, pa bi se moglo angažirati one koji više ne rade ili one otpuštene – Hrvatska ima vrlo živ medijski krajolik

Veleposlanik Peter Semneby, švedski diplomat, stigao je u Hrvatsku pocetkom godine i preuzeo vodenje misije Organizacije o europskoj sigurnosti i suradnji (OESS) u našoj zemlji. S njim smo razgovarali o povratku izbjeglih i njihovoj integraciji u društvo, privremeno zauzetoj imovini, pravima nacionalnih manjina, reformi pravosuda, slobodi medija i zatvaranju misije.

- **Što ste u Hrvatskoj prepoznali kao najveći problem zanimljiv misiji OESS-a, a na kojem području je Vlada ostvarila najznacajni napredak?**

Misija ima širok politički mandat, a većinom se bavi pitanjima održivog povratka i integracije prognanih u društvo s ciljem da se otklone tenzije, koje još postoje. Drugo važno područje naših aktivnosti odnosi se na reformu pravosudnog sustava budući da unutar njega postoje nedostaci i oni otežavaju povratak izbjeglih. Osim toga, bavimo se stanjem u medijima, te promatranjem rada policije, ali u manjem opsegu nego prije.

Kad je riječ o rezultatima na području povratka, valja kazati da je došlo do nekih pozitivnih promjena pravnog sustava i da je hrvatska Vlada usvojila program povrata imovine do kraja ove godine, što je vrlo pozitivan korak. Hrvatska bi trebala osigurati i dovoljno sredstava za realizaciju tog projekta, ali i spriječiti mogućnost njegova zaustavljanja zbog prepreka u pravosuđu.

Strateški ciljevi

Opcenito govoreći, optimist sam u svezi sa svim zadacama koje su pred nama. Jedan od glavnih razloga optimizmu je činjenica da je većina pitanja zanimljivih OESS-u navedena i kao prioritet u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, što ga je Hrvatska potpisala s Europskom unijom u listopadu prošle godine. To znači da ćemo, kroz posao kojega obavljamo, moći poduprijeti Vladu u jednom od njezinih najvažnijih strateških ciljeva.

- **No, u kojima je dijelovima OESS-ova mandata hrvatska Vlada postigla najmanje?**

Na svim područjima OESS-ova djelokruga ima zadata koje tek treba ispuniti. Što se tice povratka prognanika, postoje dva velika problema, a radi se o pitanjima priznavanja stanarskih prava i slučajevima nezakonitog i privremenog korištenja tuđe imovine, te njezina povrata.

- **Koje je dijelove hrvatskog pravosudnog sustava nužno što prije mijenjati u cilju jacanja pravne zaštite gradana?**

Glavna teškoca je velik broj zaostalih slucajeva, više ih je od milijun i tristo tisuca, što zagušuje pravosudni sustav. Hrvatske vlasti su svjesne toga, a i sam predsjednik Vrhovnog suda je nerješene predmete prepoznao kao prioritetni problem. U mnogim mjestima nedostaje sudaca, pa bi se moglo angažirati one koji više ne rade ili one otpuštene. Također bi trebalo pronaci nacin što ucinkovitije realizacije sudskih odluka. Ako ih ne provodite, samo cete vratiti proces na pocetak.

- **Postoje li u Hrvatskoj zakoni koji koce razvoj demokracije?**

Ne bih postavio pitanje tako dramaticno. Problemi s nedostacima u nekim hrvatskim zakonima postoje i oni bi mogli ugroziti sigurnost gradana, ali ja bih ukazao na nešto drugo, na cinjenicu da se mnogi usvojeni zakoni jednostavno ne primjenjuju.

- **Zabrinjava li vas otezanje u procesu stvaranja novog ustavnog zakona o pravima manjina i držite li takvo stanje rezultatom nedostatka politicke volje u redovima vladajucih stranaka?**

Da, zabrinuti smo jer je to pitanje na dnevnom redu vec neko vrijeme. Vijece Europe je zakljucilo da postojece hrvatsko zakonodavstvo za nacionalne manjine ne predstavlja dovoljno osiguranje njihova sudjelovanja i zastupanja u politickom sustavu. Podsjetimo, jedan od uvjeta pristupu Hrvatske u Vijece Europe odnosio se na usvajanje novog zakona o pravima manjina.

Ipak smo ohrabreni cinjenicom da je osnovana nova radna skupina nakon povlacenja prethodnog prijedloga zakona, a cilj spomenute skupine je u što kracem roku doraditi zakonski okvir. Mislim da cemo i mi moci dati svoj doprinos kao i OEES-ov visoki povjerenik za nacionalne manjine. U tom je procesu važno uzeti u obzir i mišljenje nacionalnih manjina na prikladan nacin. Iako njihovih predstavnika nema u sastavu radne skupine, ocekujemo da ce manjine biti temeljito informirane i konzultirane o radu tog tijela.

Sloboda medija

- **Ne cini li vam se da Hrvati na podrucjima od posebne državne skrbi doživljavaju OEES kao "prijatelja Srba" i što cete uciniti u smislu poticanja promjene takve percepcije?**

Želio bih reci dvije stvari. Prvo, uz humanitarne aspekte naseg rada, mi smo ovdje da podupremo Hrvatsku u realizaciji njezinih glavnih vanjskopolitickih ciljeva. Druga opaska odnosi se na terenski rad: naša mjerila temelje se na pravnoj državi i trebaju se jednako primjenjivati na sve gradane.

- **U kojoj se mjeri misija bavi zaštitom prava bosanskih Hrvata protjeranih iz Republike Srpske i Jugoslavije?**

To je, također, vrlo važan humanitarni problem i mi blisko suradjemo s organizacijama koje zastupaju bosanske Hrvate, poput Zajednice udruga naseljenih Hrvata (ZUNH). Primjerice, Misija odnedavno financira njihovo glasilo.

- **Na kakvu pomoc hrvatska Vlada može racunati kad govorimo o ubrzanju procesa povratka izbjeglih Srba i povratka njihove imovine i koliko OESS ima sluha za probleme osiguranja smještaja prognanih koji tude kuce ili stanove moraju napustiti, a u svoje se ne mogu vratiti?**

Teško je nagadati kakva će potpora međunarodne zajednice biti moguća. Hrvatska Vlada je već dobila podršku u obliku kredita i vjerujem da će takvih sredstava biti još. Međunarodna zajednica će dati svoj doprinos financiranju smještaja onih koji moraju iseliti iz privremeno zauzetih objekata, ali vrlo je bitno da i Vlada shvati važnost tog pitanja za integraciju i budućnost društva. Hrvatska bi trebala uložiti napor i osigurati novac iz proračuna, ona bi trebala snositi velik dio tereta.

Buduci da sredstava nedostaje, valja postaviti prioritete. Kad govorimo o ljudima koji moraju napustiti privremeno zauzetu imovinu, prirodno je dati prednost i pomoći socijalno ugroženima i onima koji su uselili u tude stanove jer su izgubili svoja bivša prava.

- **Hrvatski ustav jamci slobodu mišljenja i izražavanja misli i zabranjuje cenzuru, no, neke emisije su ipak skinute s programa nacionalne televizije, a sudska rješenja guše pojedine izdavace novina. Ne upucuju li spomenuti primjeri na nedopustivo ugrožavanje slobode medija?**

Mislim da je pitanje malo preoštro. Držim da sloboda medija nije ugrožena u Hrvatskoj, ona ima vrlo živ medijski krajolik. Međutim, i dalje postoje određeni zakoni koje bi trebalo korigirati. OESS je vrlo aktivan i daje savjete koji se tiču hrvatskih zakona o elektronskim medijima.

Neki savjeti su prihvaćeni, što je vidljivo i u promjenama načinjenima pri imenovanju Vijeca i Uprave HRT-a. Nadam se daljnjem pozitivnom razvoju događaja i potpunom preobražaju HTV-a u javnu televiziju poput onih u zapadnim zemljama.

Što se tiče posljednjeg slučaja s "Feralom", vidjet ćemo kako će se stvari razvijati, ali čini mi se da im je određena prilično visoka novčana kazna, što nije odgovarajuće rješenje. Sankcije ne bi smjele ugrožavati opstanak medija, a ako su zakoni nelogični onda bi ih trebalo mijenjati.

Široki mandat

- **Prije dolaska u našu zemlju zatvorili ste Misiju OESS-a u Latviji, hocete li isto uskoro uciniti i u Hrvatskoj?**

To je bilo prvo pitanje koje su mi novinari postavili kad sam stigao u Hrvatsku. Naš mandat je prilično širok i nekoliko konkretnih zadataka tek treba ispuniti.

Uobicajeni odgovor na uobicajeno pitanje glasi: Misija će biti ukinuta kad svi zadaci budu ispunjeni. Sve OESS-ove misije su privremene po svojoj prirodi i ja mislim da mi možemo odigrati korisnu ulogu u bliskom partnerstvu s Vladom i sudovima.

Hrvatska je ostvarila velik napredak od otvaranja Misije OESS-a do danas i mislim da je dosegla ključnu poziciju nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU. Vaša zemlja je napravila strateški izbor, a ja sam siguran da će Hrvatska uložiti znatne napore i na područjima zanimljivima misiji OESS-a.